

Úprava písemností zpracovaných textovými editory

Dana Hlaváčková

Státní norma

- **ČSN 01 6910** (2007)
- inet.muni.cz – Interní informační zdroje – Externí normy
- od r. 1949 Úprava písemností psaných strojem
- poslední revize v r. 1985
- od r. 1997 místo psacích strojů textové editory
- **STN 01 6910** Pravidlá písania a úpravy písomností

Řádkový zlom

- **nezlomitelná mezera**: povinně za S, s, Z, z, K, k, V, v,
- skoro povinně za A, I, O, U, doporučeně za a, i, o, u, doporučeně před jednotkami
- nedělit telefonní čísla, URL dělit po lomítku (bez opakování)
- nedělit v datu den a měsíc
- nedělit zkratky
- nezlomit za titulem, může se zlomit jméno a příjmení

Řádkový a stránkový zlom

- **pravidla pro dělení slov**: slabičné, k nalezení v pravidlech pravopisu
- nedělit tak, aby na konci řádku zůstalo jedno písmeno, nebo na začátku řádku dvě
- nedělit tak, aby na začátku řádku vzniklo nevhodné slovo (tlumočit, knihovna)
- **stránkový zlom**: vdova a sirotek (parchant)

Interpunkční znaménka

- **tečka, čárka, dvojtečka, středník, vykřičník, otazník**
 - připojují se k předchozímu slovu bez mezer
 - za nimi následuje mezera (kromě e-mailu a URL)
 - tečka za zkratkou na konci věty = tečka za větou
- **tři tečky** (jsou přesně 3)
 - náhrada vypuštěného slova (zkrácení citátu) – odděleny z obou stran mezerou
 - zámlka, odmlčení – k předchozímu textu bez mezery

Interpunkční znaménka

- **spojovník** (krátký)
 - spojuje dva výrazy (dvě části slova) bez mezer
 - na konci řádku – opakuje se na začátku dalšího řádku
 - *česko-slovenský slovník, Brno-město*
- **pomlčka** (dlouhá)
 - z obou stran mezery
 - *versus Sparta – Slavia, vzdálenost Brno – Praha*
 - bez mezer – rozmezí „od do“ *1970–2000, s. 14–68*
 - ve slovenštině s mezerami *1970 – 2000*

Interpunkční znaménka

- bez mezer k začátku a konci výrazu
- **závorky**
 - okrouhlé
 - hranaté – matematika, výslovnost cizích slov, citace [5]
- **lomítko**
 - dělicí znaménko, alternativa
 - neodděleno mezerami, *Vážená paní/vážený pane*
 - výrazy s lomítkem na konci řádku nedělit
 - pokud se dělí, lomítko zopakovat na začátku řádku
- „**uvozovky**“ 9966

Zkratky

- **zkrácené slovo**
 - začátek slova – s tečkou, *např., zvl., p.*
 - začátek a konec slova – bez tečky, *fa, cca*
 - více slov – za každým tečka a mezera, *a. s., s. r. o.*
 - některé dohromady (viz pravidla pravopisu), *tj., atp.*
- **iniciálové zkratky**
 - bez tečky, *FI MU, AV ČR*
- **akademické tituly, vojenské a vědecké hodnosti**
 - za jménem – odděleny čárkou, *Novák, Ph.D.*

Značky

- **ve spojení s číslem**, oddělují se od čísla mezerou
 - *100 cm, 15 min, 4 GB, 300 kWh, 50 %*
 - *100cm = stocentimetrový, 50% = padesátiprocentní*
- **matematické značky**
 - čísla a značky odděleny mezerou
 - *45 – 15 = 30*
- **spojení čísel se slovy, písmeny** (bez mezery)
 - *10násobek, 5krát, 14denní, formát A4*
 - slovenština se spojovníkem *14-násobný*

Datum

- vyplňování formulářů, počítačové zpracování
 - bez mezer
 - sestupně *2012-03-28*
 - vzestupně *28.03.2012*
- v souvislém textu
 - vzestupně, měsíc slovně *28. března 2012*
 - číslicemi, mezery *28. 3. 2012*

Zvýrazňování textu

- **změna řezu písma** (tučně, kurziva)
 - zdůraznit **důležité** pojmy
 - kurziva se využívá pro uvádění *příkladů, názvů, termínů* apod.
- **změna fontu** (odborný text – patkové písmo)
 - je možno něco `zvýraznit`
- **vložení do uvozovek**
 - uvozovkami „neironizovat“
- v odborném textu zvýrazňování **NEPŘEHÁÑET**

Členění textu

- sazba a zlom
 - zarovnání do bloku, na praporek, dělení slov
- odstavce
 - při jednoduchém řádkování nebo řádkování 1,5
 - vynechat jeden prázdný řádek
 - nebo zvětšit meziodstavcovou mezeru
 - odsazení prvního řádku (mimo první odstavec v textu nebo kapitole)
- výčty
 - označení čísla, písmeny abecedy, pomlčkami, odrážkami
- označování kapitol a podkapitol